

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Станимир Иванов Кабаиванов – доц. в катедра „Финанси и счетоводство“ на
ФИСН на ПУ „Паисий Хилендарски“

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. в научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование 3. *Социални, стопански и правни науки*

професионално направление 3.8. *Икономика*

докторска програма „*Политическа икономия*“

Автор: *Огнян Митков Митев*

Тема: *Посткризисни промени във финансовото регулиране в ЕС: въвеждане и прилагане на макропруденциални инструменти*

Научен ръководител: *проф. д-р Пламен Димитров Чипев, ФИСН, ПУ „Паисий Хилендарски“*

1. Общо описание на представените материали

Със заповед Р33-4524 от 19.09.2017 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „*Посткризисни промени във финансовото регулиране в ЕС: въвеждане и прилагане на макропруденциални инструменти*“ за придобиване на образователната и научна степен 'доктор' в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „*Политическа икономия*“. Автор на дисертационния труд е Огнян Митков Митев – докторант в редовна форма на обучение към катедра Икономически науки на ФИСН, ПУ „Паисий Хилендарски“ с научен ръководител проф. д-р Пламен Димитров Чипев от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от докторанта Огнян Митков Митев комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и съдържа следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС ‘магистър’) с приложение;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд, вкл. заповед на ректора за разширяване на състава на КС;
- протокол от предварителното обсъждане на дисертационния труд в катедрата;
- автореферат;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- дисертационен труд;
- копия на публикациите по темата на дисертационния труд;
- заповед за зачисляване в докторантура и заповед за отчисляване от докторантура;
- заповед за промяна на темата на дисертационния труд;
- заповед за комисия за провеждане на изпитите от индивидуалния план на докторанта;
- протоколи за издържани изпити от индивидуалния план на докторанта.

Приложените документи отговарят по форма и съдържание на законовите и специфичните изисквания по процедурата за защита на дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Огнян Митев завършва средното си образование във Финансово-стопанска гимназия „Атанас Буров“ в гр. Хасково, а придобива бакалавърска степен по специалност „Международни икономически отношения“ във Факултета по Икономически и Социални Науки на ПУ „Паисий Хилендарски“. През 2012 г. завършва успешно магистърска програма по „Финансов мениджмънт“, а от 2014 г. е редовен докторант към катедра „Икономически науки“ на ФИСН.

Професионалният път на кандидата преминава през AIESEC България; НАП – ТД Хасково (младши експерт); „ОМТ“ ЕООД – гр. Хасково (административен персонал) и Дирекция „Международни отношения“ на БНБ (експерт). През 2016 г. Огнян Митев печели конкурса за

стипендианти на БНБ с разработка на тема „Прилагане на буфера за други системно значими институции и буфера за системен риск в страните от ЕС“.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Избраната тема е актуална и значима, като в определени аспекти сериозността на изследваната проблематика надхвърля типичните граници на едно дисертационно изследване за присъждане на ОНС „доктор“. Промените в регулирането на финансовите институции и предотвратяването на бъдещи кризи (доколкото това е възможно) оказват влияние както върху развитието на финансовите пазари и отношения, така и индиректно върху цялостната икономическа активност. Въвеждането на нови стандарти и правила на поведение предполага да бъдат подробно анализирани техните преки и странични ефекти в контекста на силната зависимост и свързаност на регулираните финансови институции. Затова резултатите, изложени в дисертационния труд, имат подчертана практическа приложимост, а коректно проведеното от Огнян Митев изследване би представлявало интерес за всички, които имат отношение към регулирането, оценката и ограничаването на системния риск.

4. Познаване на проблема

Дисертационното изследване съдържа обективен и критичен преглед на изследванията посветени на финансовото регулиране, системния риск и финансовите кризи. Докторантът успешно е представил съвременните достижения и проблеми в областта на макропруденциалната политика и инструментите по нейната реализация. Положителна оценка заслужава балансираното използване на емпирични проучвания, правни и регулаторни документи, както и теоретични изследвания, което позволява точно да бъде определено мястото на тезите на докторанта и тяхната практическа приложимост.

5. Методика на изследването

Избраната методика на изследване е адекватна на поставените цели и позволява да бъдат решени задачите, които докторанта си поставя. Стъпвайки на подробен исторически и сравнителен анализ докторантът представя основните характеристики, предимства и недостатъци на показателите използвани при регулиране на финансовите институции в предходни периоди и след финансовата криза от 2007 година. Подкрепата на отделните сравнения с емпирични изследвания и позоваване на статистически данни позволява да се синтезират най-важните за

отделните страни и региони показатели и да се проследи тяхната приложимост в рамките на ЕС като цяло и България в частност. В рамките на дисертационното изследване са приложени и методи свързани с анализа на времеви редове, линеен регресионен анализ и статистически тестове за определяне значимостта на отделните фактори в използваните модели. Заслужава внимание фактът, че получените резултати са разгледани отново през призмата на спецификата на националните икономики, което повишава тяхната практическа стойност и значение.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационния труд е в общ обем от 278 страници, от които 221 страници основен текст, включващи въведение, три глави, заключение, списък на използваните литературни източници и девет приложения. Използвани са общо 306 източника, от които 18 нормативни актове (директиви и регламенти) и 288 на теоретични и емпирични изследвания на английски и български език. Използваните източници са актуални и подбрани съобразно целите и задачите на изследването.

Обект на изследването е финансовото регулиране в ЕС и *„ролята му за ограничаване на системния риск и осигуряване на стабилност на финансовата система“*, в периода след финансовата криза от 2007 година. Предметът на изследването е дефиниран като *„приложението на макропруденциалните капиталови инструменти за ограничаване на системния риск и постигане на финансова стабилност в държавите членки на ЕС“*.

Дисертационният труд е изграден в защита на тезата, че поставянето на фокус само върху стабилността на отделните институции, без да се отчитат макропруденциалните ефекти на регулаторните инструменти не може да коригира изцяло пазарните дефекти и може да бъде предпоставка за възникване на финансови кризи. В съответствие с основната теза е дефинирана и целта на дисертационния труд, а именно *„да се анализират рисковете за финансовата система и да се анализират възможностите за ограничаването им чрез прилагането на промените в макропруденциалното финансово регулиране на ЕС“*. За постигане на целите на изследването докторантът е дефинирал и осем конкретни задачи, които са последователно и коректно решени в рамките на изследването. Заслужава да бъде отбелязан и фактът, че са коректно и ясно посочени ограниченията на изследването.

В **първа глава** са разгледани основните теоретични постановки свързани с пазарните дефекти, финансовите кризи и финансовото регулиране. Критичният анализ извършен от докторанта позволява да се открият връзките между недостатъците на финансовото регули-

ране и стимулите за поемане на допълнителни рискове от финансовите институции, които могат да доведат до натрупване на уязвимости и кризи.

Във **втора глава** са анализирани основните принципи и действащите стандарти за макропруденциално регулиране. Представени са най-важните инструменти за регулиране, като са открити специфичните особености на тяхното използване в рамките на ЕС. Изложението логически следва и разширява общата теоретична рамка поставена в първа глава и позволява да бъдат коректно посочени проблемите свързани с прилагането на съществуващите финансови регулаторни механизми.

В **трета глава** се съдържа анализ на практическото приложение на макропруденциалните буфери за системен риск в ЕС. Открити са различията при прилагането на антицикличните капиталови буфери в различните страни от ЕС, като е обърнато специално внимание на практиката в България. Авторът успешно защитава и подкрепя с емпирични изследвания тезата, че освен количествените подходи за калибриране на макропруденциалните инструменти е необходимо да се прави и качествена преценка на очакваните ефекти и ефективност на предлаганите мерки. Изложението се допълва и от направения анализ на приложението на антицикличния буфер в България. Получените резултати за относителна ниска ефективност на стандартното отклонение на съотношението Кредит/БВП, като сигнал за ранно предупреждение за финансови проблеми са важни и с пряка практическа значимост.

В **заключението** са подчертани основните постигнати резултати, като авторът отново изтъква значението на използването на макропруденциалното регулиране, като част от един по-общ подход към постигане на финансова стабилност. Отчитайки особеностите на отделните страни членки на ЕС и необходимостта от гъвкав подход при регулирането, докторантът поставя акцент върху необходимостта от постигане на баланс между обща система за оценка и сравнимост на системния риск, и свободата на преценка на националните регулаторни органи.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносните моменти в дисертационното изследване имат подчертано научно-приложен характер:

- Оценена е системната значимост на банките в България и е аргументирана нуждата от предоставяне на по-голяма гъвкавост в методологията за оценка на системна значимост.

- Открити са редица проблеми свързани с използването на съотношението Кредит/БВП, като индикатор за ранно предупреждение за кризи. Едновременно с това е предложен съвкупен индикатор за финансовия цикъл в България, който може да се използва като допълнителен/коригиращ показател при оценка и проследяване на системния риск.
- Изследвана е приложимостта на стандартно използваните методи за оценка на макропруденциалните инструменти и е мотивирана нуждата от предоставянето на по-голяма гъвкавост и отчитане на националната специфика при финансовите регулации.

Приносните моменти са коректно представени в автореферата, към дисертационния труд.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представени за рецензиране са пет публикации в периода 2014-2016 година – една статия на английски език, една научна статия отразяваща работата на докторанта, като стипендиант на БНБ, два доклада от международни конференции и един доклад от конференция с международно участие. Тематиката на представените публикации е свързана с темата на дисертационния труд и може да се приеме, че те отразяват съществени страни от проведеното изследване.

9. Лично участие на докторанта

Като част от екипа на ФИСН имах възможност да наблюдавам съвестната и последователна работа на докторанта по различните етапи на подготовка на дисертационното изследване. Приемам представената декларация за достоверност и оригиналност на дисертационния труд. Не са ми известни факти, които да поставят под съмнение неговата лична заслуга и участие при провеждането, описването и представянето на дисертационното изследване и научните публикации от съпътстващия документацията списък.

10. Автореферат

Представеният автореферат е с обем от 32 страници и отразява коректно основните моменти, и изводи на дисертационното изследване. Посочени са коректно най-важните ре-

зултати и приносни моменти. Считаю, че авторефератът само би спечелил ако в него се добавят в табличен вид основните сравнения по отделни страни и най-важните графики от трета глава.

11. Критични забележки и препоръки

Към дисертационното изследване биха могли да се отправят следните критични бележки и препоръки:

- би могло да се помисли за включване в изследването и да други показатели за ранно предупреждение и финансова стабилност. Едновременно с това използването на по-разнообразни иконометрично модели би спомогнало да се открият онези от тях, които имат най-висока степен на приложимост в различните страни от изследването.
- в разработката коректно е посочена липсата на достатъчно дълги времеви редове, като недостатък при анализа. Получените резултати и оценката за тяхната стабилност само би спечелила, ако към изследването се добави опит този проблем да бъде макар и частично преодолян с помощта на някои от известните симулационни или статистически подходи.
- удачно е в заключителната част на дисертационното изследване да бъде направен кратък анализ по какъв начин валидността на получените резултати ще се повлияе, при разширяване/отслабване на наложените в началото ограничения (напр. при разглеждането на други кризи или включването на допълнителни регулаторни инструменти).

Отправените бележки и препоръки в никакъв случай не омаловажават постигнатите резултати и положените от докторанта усилия.

12. Лични впечатления

Познавам лично Огнян Митев и мога да изразя своето задоволство от коректната му работа във ФИСН, успешното взаимодействие с академичния състав на катедра „Икономически науки“ и ползотворната му съвместна работа с научния ръководител.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръките ми са свързани с преди всичко с публикуване на резултатите от това и бъдещи изследвания на докторанта в списания в SCOPUS и/или Web of Science, тъй като

смятам че той има потенциал да реализира това. Разширяването на иконометричния инструментариум и включването на сравнение между резултатите от няколко различни модела също би могло да обогати практическата полза от направените изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа оригинални научни и научно-приложни резултати*, и **отговаря на** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Факултета по Икономически и Социални Науки, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Представеното изследване показва, че докторантът Огнян Митков Митев **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения в областта на макроикономиката и регулирането на финансови пазари, които му позволяват да осъществява самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята убедена **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Огнян Митков Митев в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Политическа икономия“.

20.10.2017 г.

Рецензент:
доц. д-р Станимир Иванов Кабаиванов